

**Taimituotannon vaatimukset ja valvonta
kasvinterveys- ja taimiaineistolainsäädännön
näkökulmasta**

Jari Poutanen
Evira, kasvinterveysyksikkö

Esityksen ydinviesti

- Luonnonmukaisesti tai tavanomaisesti tuotettu – taimiaineistolaissa ja kasvinterveyslaisissa asetetut vaatimukset ovat molemmille samat!
- Jotta voi markkinoille asettaa taimia, täytyy edellä mainittujen säädöksiä vaatimukset täyttyä!
- Taimiaineistosäädöksiä vaatimukset varmistavat taimien laadun!
- Kasvinterveysäädöksiä vaatimukset varmistavat vapauden karanteenikasvintuhoojista!
- Ero tuotantotapojen välillä kasvualustoissa, lannoituksessa ja kasvintuhoojien torjunnassa käytetyissä menetelmissä – näihin em. säädökset eivät ota varmennettua tuotanto lukuun ottamatta kantaa!

2

Vaatimukset tuotettaville taimille

- Tuotettavien taimien on täytettävä kasvinterveys- ja taimiaineistolainsäädännön vaatimukset
- Taimituotantoa koskeva lainsäädäntö
 - Laki kasvinterveyden suojelemisesta (702/2003)
 - MMM:n asetus kasvinterveyden suojelemisesta (17/08)
 - MMM:n päätös vihanneskasvien taimiaineiston tuottamisesta ja markkinoinnista (41/96) muutoksineen
 - Taimiaineistolaki (1205/1994)
 - MMM:n asetus koristekasvien taimiaineiston tuottamisesta ja markkinoimisesta (96/00)
 - MMM:n asetus hedelmä- ja marjakasvien taimiaineiston tuottamisesta, markkinoinnista ja maahantuonnista (5/17)
 - MMM:n asetus hedelmä- ja marjakasvien varmennetusta taimiaineistosta (6/17)
 - MMM:n asetus koriste- ja monikäyttökasvien varmennetusta taimiaineistosta (7/17)
- Tuotettavat taimet ovat joko **CAC-luokan taimia** (vähimmäisvaatimukset täyttävä taimimateriaali) tai **varmennettua taimiaineistoa** (täyttää vähimmäisvaatimusten lisäksi varmennetun taimituotannon vaatimukset)
- CAC-luokan vaatimukset ovat samat kaikissa EU-maissa
- Hedelmä- ja marjakasveilla myös varmennetun tuotannon vaatimukset ovat samat kaikissa EU-maissa (2017)

Velvoitteet taimituottajalle

CAC taimimateriaali:

- Rekisteröidyttävä kasvinsuojelu- ja taimiaineistorekisteriin
- Kasvipassin ja taimitodistuksen käyttövelvoite
- Tunnistettava ja kirjattava tuotannon kriittiset vaiheet
- Otettava tarvittaessa omatoimisesti näytteitä kasvintuhoojista
- Varmistettava taimierien tunnistettavuus ja tasalaatuisuus
- Ilmoitusvelvollisuus vaarallisista kasvintuhoojaepäilyistä
- Tarkkailtava ja sopivalla tavalla torjuttava kasvintuhoojia
- Ylläpidettävä taimiaineistotiedostoa

Varmennettu taimimateriaali, **yllä mainittujen lisäksi:**

- Kirjallinen hakemus ja menettelyohje tehtävä Eviralle
- Virallinen tarkastus ennen tuotantopaikan hyväksymistä
- Evira hyväksyy tuottajan tietyn laatuluokan (esiperus-, perus- tai varmennettu luokka) ylläpitäjäksi tai tuottajaksi
- Tuotannon on täytettävä kunkin kasvilajin ja luokan kohdalla sille asetetut varmennetun tuotannon erityisvaatimukset (esim. lisäysmateriaalin alkuperän, aitouden, iän ja sukupolvien määrän osalta, hygienia- ja kasvintuhoojavaatimusten osalta, sekä kasvustojen etäisyysvaatimusten osalta)
- Emokasveista ja myydyistä taimista on ilmoitettava vuosittain Eviralle
- Maksullista toimintaa
- Tuottajaksi hyväksyminen on voimassa toistaiseksi

Esimerkkinä mansikan taimituotanto:

Vaatimukset tuotettaville mansikantaimille

Vähimmäisvaatimukset (CAC luokan taimi):

- Lajikkeelle tyypillistä ja lajikeaitoa
- Tasalaatuista ja normaalisti kehittyneitä
- Juuristo on terve ja läpijuurtunut
- Vailla fysiologisia ja mekaanisia vaurioita
- Hyvä nestejännitys
- Normaalioloissa oikein istutettuna lähtee hyvin kasvuun
- Vapaa kasvinterveyslaissa mainituista tuhoojista
- Lähes vapaa muista kasvintuhoojista, tarvittaessa tuhoojat on testattu (tuottajan on silmämääräisesti tarkastettava taimet kaksi kertaa vuodessa)
- Silmämääräisesti vapaa monivuotisista rikkakasveista
- Taimityypillä (frigo-, paakku-, kenno- tai rönsytaiimi) tai tuotantotavalla ei ole vaikutusta vaatimuksiin

5

Esimerkkinä mansikan taimituotanto:

Vaatimukset varmennettuna tuotetuille mansikantaimille vähimmäisvaatimusten lisäksi:

- Lisäykseen käytettävä emomateriaali on oltava varmennettua (testatusti puhtaita kasvintuhoojista)
- Tuotettavat taimiluokat: esiperus-, perus- ja varmennettu luokka
- Lisäykseen saa käyttää vain lajityypillisiä kasveja ja poikkeavat yksilöt on poistettava
- Taimia saa tuottaa vain hyväksytyssä tuotantopaikassa
- Tuotantopaikalla ei saa olla mansikan marjatuotantoa eikä mansikan varmentamatonta taimituotantoa (CAC)
- Viranomaistarkastukset ja näytteenotto emokasveille ja taimille kahdesti kasvukaudessa tiettyjen kasvintuhoojien suhteen:
 - Emo- ja taimimateriaalin on oltava vapaa (esim. mansikkapunkki)
 - tai lähes vapaa (esim. Strawberry mottle virus (SMoV) sallitaan perusluokan aineistossa 0,1% ja varmennettun luokan aineistossa 2%) asetuksessa määritetyistä tuhoojista
- Varmennuspäätös tehdään tarkastukseen perustuen, jonka jälkeen taimia saa/ei saa myydä varmennettuina taimina
- Uusintatarkastukset, jos taimia esim. torjutaan punkkien vuoksi
- Varmennuspäätös on voimassa seuraavaan tarkastukseen tai enintään vuoden
- Varmennettuna voi tuottaa mitä tahansa taimityyppejä (frigo-, paakku-, kenno- tai rönsytaiimi)

6

Miten valvotaan

CAC-luokan mansikantaimia tuottavat:

- Tarkastetaan kerran kasvukaudella
- Tarkastus pyritään tekemään sellaiseen ajankohtaan, että emokasvien lisäksi nähdään myös lähteviä ja kasvussa olevia taimieriä (alkukesä)
- Emokasvit ja taimet tarkastetaan silmämääräisesti, tuhoojien oireita havaittaessa otetaan näytteitä
- Tarkastetaan tulleiden ja lähteneiden taimierien kasvipassitiedot

Miten valvotaan

Varmennettuja mansikantaimia tuottavat:

- Tarkastus kaksi kertaa kasvukaudella: alkukesä ja elokuu
- Molemmilla tarkastuksilla tarkastetaan kaikki emokasvi- ja taimierät
- Näytteet otetaan molemmilla tarkastuskerroilla asetuksessa tutkittaviksi määriteltyjen tuhoojien osalta jokaisesta emo- ja taimierästä
- Muiden kasvintuhoojien osalta näytteenotto, jos havaitaan oireita
- Tarkastetaan uusien emokasvien kasvipassit ja varmennustiedot
- Tarkastetaan, että toimija noudattaa laatimaansa menettelyohjetta
- Tarkastetaan, että tuotannossa olevat emokasvit eivät ole liian vanhoja
- Tarkastetaan, että kasvipassia ja varmennusmerkintöjä on käytetty oikein lähtevissä erissä
- Uusilta viljelylohkoilta otetaan aina ankeroinnäytteet, ennen kuin lohko hyväksytään varmennettuun tuotantoon

Varmennetun tuotannon tarkastus:

9

Kasvipassi ja taimitodistus

- Myytäessä ja välitettäessä mansikan taimia toisille toimijoille jatkokasvatukseen, on käytettävä kasvipassia ja taimitodistusta
- Vähittäismyynnissä on käytettävä nimilappua
- Kasvipassin käyttövelvolliset tarkastetaan vuosittain ja tarkastus on maksullinen
- Kasvipassin tiedot on merkittävä eräkohtaisesti (lähetylistaan tai erään kiinnitettynä)
- Myytävien kasvien on täytettävä kasvinterveysvaatimukset, ennekuin niille voidaan myöntää kasvipassi
- Myös taimien välittäjät ovat kasvipassivelvollisia ja välittäjien tulee säilyttää saapuneiden ja lähteneiden kasvierien passitiedot

1.	EY-KASVIPASSI / VARMENNETTU LAATU		
2.-4.	FI / Evira / 78654		
5.-7.	TAIMITILA MARJANEN OY	ERÄNUMERO 120/2011	1.5.2011
8.-10.	2000 kpl Fragaria x ananassa 'Polka'	11.-15. Laatuluokka: Varmennettu käyttötaimi Varmennus voimassa 6/2012 Mikrolisäty, klooninro 234/A	
16.	Emokasvien alkuperä: Suomi Taimet lisätty valiolisäysaineistosta		

10

Taimivälittäjän velvoitteet ja tarkastukset

- Koskee toimijoita, jotka välittävät kotimaisia tai ulkomaisia taimia viljelmille
- Kuuluttava kasvintarkastusrekisteriin
- Kasvipassin käyttö- ja säilytysvelvollisuus
- Varmistettava välitettävien taimien terveys- ja laatuvaatimukset
- Välittäjät tarkastetaan velvoitteiden osalta kerran vuodessa: saapuneiden ja lähteneiden erien kasvipassitiedot
- Taimien tarkastusta tehdään markkinavalvontana
 - Taimierien tarkastus on haasteellista, koska välitettävä taimimateriaali on yleensä pakastetaimia, joista ei voi nähdä kasvintuhojia ja taimierät menevät suoraan viljelmille ilman välivarastointia

11

Valvonnan tuloksia

- Eviran vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa on 4 CAC-mansikantaimien tuottajaa ja 4 varmennettujen mansikantaimien tuottajaa
- Näistä tuottajista 5 on lueteltu luomun lisäaineiston tuottajalistalla: tuotantomuodolla ei ole vaikutusta kasvinterveys- ja taimiaineistovaatimusten valvontaan
- Valvonnassa vuosittain löytyviä tuhojia ovat mansikkapunkki, vihannespunkki ja tyvimätä, todettuja tuhoajatapauksia on muutama varmennetussa tuotannossa, josta otetaan kaikista eristä näytteet.
- Erät, jotka ovat saastuneet, poistetaan tuotannosta.
- CAC-aineistossa tarkastajien tekemiä tuhojalöydöksiä on yleensä vähemmän, koska näytteenotto perustuu oireiden havaitsemiseen eikä säännölliseen näytteenottoon: toimijan vastuu toimittamansa aineiston puhtaudesta korostuu

12